

80 let

DOKOŘÁN

SPECIÁL
2025

Vážení divadelní přátelé,

vítejte ve speciálním čísle našeho časopisu Dokořán, který je plně věnován 80. narozeninám Městského divadla Brno! Užijte si dnešní den, 20. června 2025, kdy slavíme toto výročí, na Dvoraně divadla a v jeho blízkém okolí. Je připraven bohatý program! Užijte si jej! Připomínáme si dlouholetou kontinuální uměleckou činnost, která od 14. června 1945 těší naše diváky...!

Osmdesátka je úctyhodný věk, ovšem pro skutečně živé divadlo je to nejpodstatnější, aby se v každý den své existence projevovalo jako v onen den první – narozeninový. Aby se neustále pokoušelo dosahovat maximálních výsledků ve všech ohledech své činnosti.

I když se naše divadlo v průběhu 80 let své existence jmenovalo různě, rád přiznávám, že mi nejvíce vyhovuje jeho název původní – Svobodné divadlo.

Zajisté bylo ono pojmenování evokováno znovunabytou svobodou po šestileté fašistické okupaci naší země, která měla za cíl postupné zotročení a germanizaci našeho národa, avšak mě ono slovo „svobodné“ fascinuje i v kontextu ke svobodné tvorbě, kterou se snažím poměrně vážnou část existence našeho divadla realizovat.

Vždy jsme stavěli na prvé místo osobní svobodu tvůrce, který chce svobodně skrze svůj osobní divadelní názor vést dialog se svobodným divákem. A jsem přesvědčen, že společně se soustředěním se na to, aby se u nás na jeviště „dostali“ jenom ti nejlepší z nejlepších, je to právě ten hlavní důvod, proč je o naše divadlo takový zájem v Brně, v České republice a v zahraničí, proč jsme již tři desetiletí divadlem „vyprodaným...“! (A to dnes nabízíme každý večer na obou jevištích našim divákům 1 100 míst...!)

Doufám, že stav, v němž je nám v naší zemi umožněno být divadlem vsutku svobodným – neboť jenom takové divadlo má smysl, potrvá co možná nejdéle, nejlépe navěky. Vždyť vidíme, že to není všude běžné. Vidíme, že jsou na světě místa, a mnohá v naší těsné blízkosti, kde válčí.

To, že se nám naše práce daří, dosvědčují dnes již milióny našich diváků, kteří vždy se spontánním nadšením vítali výsledky práce stovek našich umělců, stovek jejich kolegů v technicko-provozních složkách divadla. Byla to pro nás a, jak pevně věřím, i bude nadále nádherná práce přinášející radost z divadelního umění, které je fascinující, dobrodružné, originální, současné, živé a **svobodné!**

Za vás, naše diváky, i za všechny své kolegy přeju:

„Všechno jenom NEJlepší k narozeninám, naše divadlo!“

Stanislav Moša, ředitel MdB

Ředitelé

Milan Pásek 1945
Rudolf Walter 1945–1948
Jaroslav Novotný 1948–1949
Miroslav Pavlovský 1949
Oskar Linhart 1950
Zdeněk Dopita 1950–1960
Jaroslav Tumlíř 1960–1964
Libor Pleva 1964–1966
Jan Moravec 1966–1967
Milan Pásek 1967–1988
Vladimír Kulendík 1988–1990
Jan Kolegar 1990–1992
Stanislav Moša 1992–dosud

Zaměstnanci v roce 1995 a v roce 2025

Nezapomeňte nám posílat fotografie zapálených svíček 14. 6. v 19.00.

Na vybrané snímky se můžete těšit v zářijovém Dokořánu a na sociálních sítích divadla.

B | R | N | O

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO
FINANČNĚ PODPORUJE
MĚSTSKÉ DIVADLO BRNO,
PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI

MINISTERSTVO
KULTURY

Partneři divadla

HEDIN AUTOMOTIVE

BRNO AIRPORT

TEPLÁRNY
BRNO

OKNO **STYL**
Mezi nebem a zemí. Dokonalá okna.

PS BRNO

GRADIOR TECH

Dopravní podnik města Brna a.s.

CARent

ELECTRIC MEDICAL SERVICE S.R.O.

DYNAMICKÁ STAVEBNÍ SPOLEČNOST

INŽENÝRSKÉ, DOPRAVNÍ A POŽARNÍ STAVBY

ALTA MINERALS

Kooperativa

VIENNA INSURANCE GROUP

květinářství a aranžování

BRNO

A portrait of Stanislav Moša, a middle-aged man with a beard and glasses, wearing a dark suit jacket over a blue checkered shirt and a dark sweater. He is looking directly at the camera with a serious expression.

Stanislav Moša

Přeji si, aby divadlo pokračovalo svojí cestou,
sebevědomou a svobodnou

Co tě jako první napadne, když přemýšlíš o historii našeho divadla? Co jsou pro tebe důležité momenty či milníky?

Bylo jich zajisté mnoho, různá stěhování, různé názvy, různá vedení, různé osobnosti atd. atd. Já vnímám jako nejvýznamnější dva momenty. Když jsem byl v roce 1990 vyzván, abych se stal uměleckým šéfem tohoto divadla, bylo mou jedinou podmínkou, že všichni umělci zaměstnanci přejdou na jednoleté termínované smlouvy. Stalo se. A tak se divadlo od fabriky vrátilo k umění.

A je to vlastně i základ onoho druhého momentu, kterým je postavení i báječné fungování Hudební scény.

Když se ohlédneš na své působení v našem divadle, na co jsi skutečně pyšný? Udělal bys případně něco jinak?

Beze studu odpovídám, že jsem docela potěšen ze tří věcí. Jaký jsem měl čich na lidi/spolupracovníky, na tituly, které jsme uvedli, a to v prostředí, v němž panuje harmonická atmosféra vyvěrající ze vzájemné úcty.

Divadlo je především o různých druzích

S. Moša nastupuje v roce 1992 do funkce ředitele

setkání a setkávání. Na jaká setkání ty vzpomínáš nejraději?

To je taky otázka na celou knihu. Možná ji někdy napíšu... Ale tím nejpodstatnějším je skutečnost, že jsem si pro svou práci vždycky mohl v divadle i mimo něj vybírat ty, o něž jsem sám stál. Jak profesionálně, tak lidsky. Divadlo je zásadně o přátelství, porozumění a důvěře. Nedá se dělat násilím a stejně tak nikdy ničeho zásadního nedosáhne ten, kdo se zaštiťuje pouze svou jiným nadřazenou funkcí. Samozřejmě jsem se musel, a to vesměs mimo divadlo, setkávat i s těmi, s nimiž jsem o kontakt nestál, ale to jsem dělal jenom tehdy, když jsem nezbytně musel. 98 procent mé práce byla a je radost ze setkávání se s těmi, kteří nám drží palce, s přáteli, s výsostnými umělci, s nadšenými a šikovnými lidmi, kteří dělají všechno tak, abychom společně dosáhli maximálně úspěšného výsledku. Těch báječných kolegů, těch jmen je bezpočet! A jsou to jména těch, které moc lidí nezná, až po ty, které zná celý svět.

Přání divadlu k narozeninám bývá většinou snadné – stálá přízeň diváků, na kterou si našťěstí nemůžeme stěžovat. Ne-

chci po tobě tedy přání divadlu, ale tvoje přání – jakou cestou bys rád, aby naše divadlo dále pokračovalo?

Cestou svojí, sebevědomou a svobodnou v maximální náročnosti vůči sobě, vůči všem zúčastněným a to vše v přátelství a úctě.

Co tě jako první napadne, když se řekne Městské divadlo Brno?

Svobodné tvůrčí prostředí, zdravá, sebevědomá a originální dramaturgie, vzájemná úcta báječných lidí, maximální nasazení, společná radost všech z nádherných inscenací, 30 let vyprodané divadlo, nadšení diváci... mohl bych ještě dlouho pokračovat. Vlastně jsi mě při tom vzpomínání přivedla k napsání drobné básničky:

*Život není zmar.
Je to dar
plný par,
v kterých se hned nevyznáš.
Ale pozor,
má to háček...
...záhy zvoní umíráček.*

Text: Klára Latzková

Chodník slávy na Lidické

2000

Alena Antalová – herečka, v angažmá od r. 1994 až doposud, držitelka Ceny Thálie 1999 (Cena mladého činoherce do 33 let)

Zdena Herfortová – herečka, v angažmá od r. 1992 až doposud, držitelka Ceny Thálie 1995 (za titulní roli v inscenaci *Alžběta Anglická*)

Karel Janský – herec, v angažmá od r. 1966 v tehdejším Divadle bratří Mrštíků, zemřel r. 2011

Zdeněk Junák – herec, v angažmá od r. 1992 až doposud

Petra Jungmanová – herečka, v angažmá v MdB v letech 1993–2003, držitelka Ceny Thálie 1998 (za roli Harry v muzikálu *Babylon*)

Ladislav Kolář – herec, v angažmá od r. 1990 až doposud

Markéta Sedláčková – herečka, v angažmá od r. 1993 až doposud, držitelka Ceny Thálie 1999 (za roli Lízy Ďulínkové v muzikálu *My Fair Lady (ze Zelnáku)*)

Jiří Tomek – herec, v angažmá od r. 1956 v tehdejším Divadle bratří Mrštíků, zemřel r. 2013

2001

Martin Havelka – herec, v angažmá od r. 1999 až do své smrti r. 2020

Miroslava Kolářová – herečka, v angažmá od r. 1992

Pavel Kunert – herec, v angažmá od r. 1963 v tehdejším Divadle bratří Mrštíků, zemřel r. 2018

2003

Zdenek Merta – hudební skladatel

Petr Ulrych – zpěvák, hudební skladatel

2004

Petr Gazdík – herec, režisér, umělecký šéf muzikálového souboru MdB, v angažmá od r. 1997 až doposud, držitel Ceny Thálie 2009 (za roli Jeana Valjeana v muzikálu *Les Misérables (Bídníci)*)

Jiří Horký – herec, v angažmá od r. 2004 až doposud, držitel Ceny Thálie 2002 (za roli Dona Quijota v inscenaci *Muž z kraje La Mancha* v Národním divadle)

Igor Ondříček – herec, režisér, umělecký šéf zpěvoherního souboru MdB, v angažmá od r. 1994 až doposud

Dušan Vitázek – herec, v angažmá od r. 2004 až doposud, držitel dvou Cen Thálie: za rok 2004 (za roli Bergera v muzikálu *Hair (Vlasy)*) a za rok 2011 (za dvojroli dr. Henryho Jekylla a Edwarda Hydea v muzikálu *Jekyll a Hyde*)

2006

Stanislav Moša – autor, režisér, ředitel MdB

2008

Jan Apolenář – herec, v angažmá od r. 1991 až doposud

Radka Coufalová – herečka, v angažmá od r. 2001 až doposud, držitelka Ceny Thálie 2006 (za roli Vypravěčky v muzikálu *Josef a jeho úžasný pestrobarevný plášť*)

Vladimír Franz – hudební skladatel, výtvarník, dramatik

Petr Kofroň – hudební skladatel, dirigent

jeř Kratochvil – fotograf, šéfredaktor časopisu Dokořán

Erik Pardus – herec, v angažmá od r. 1981 až do své smrti r. 2011, držitel Ceny Thálie 2007 (za titulní roli v inscenaci *Smrt Pavla I.*)

2013

Hana Burešová – režisérka

Petr Hloušek – scénograf, grafik

Hana Holířová – herečka, v angažmá v letech 2005–2021, držitelka Ceny Thálie 2013 (za roli Jany v muzikálu *Papežka*)

Andrea Kučerová – kostýmní výtvarnice, grafička, šéfka kostýmní výpravy MdB

Jaroslav Milfajt – scénograf, jevištní výtvarník, šéf scénografické výpravy MdB

Petr Štěpán – herec, v angažmá od r. 2001 až doposud, držitel dvou Cen Thálie: za rok 2007 (za roli Darryla v muzikálu *Čarodějky z Eastwicku*) a za rok 2020 (za roli Satana v inscenaci *Ztracený ráj (zpráva o člověku)*)

2014

Jaroslav Dufek – herec, v angažmá od r. 1956 v tehdejším Divadle bratří Mrštíků, zemřel r. 2011

Jiří Dušek – herec, v angažmá od r. 1945 v tehdejším Svobodném divadle, zemřel r. 2023

Svetlana Janotová – herečka, v angažmá od r. 2009 až doposud

Ladislav Lakomý – herec, v angažmá od r. 1960 v tehdejším Divadle bratří Mrštíků, zemřel r. 2011

Boleslav Polívka – herec, mim, klaun, režisér, od r. 1997 pravidelně hostuje v MdB

Ivana Vaňková – herečka, v angažmá od r. 2001 až doposud

Igor Vavrda – hudební skladatel, aranžér, zemřel r. 2013

2017

Lucie Bergerová – herečka, v angažmá od r. 2015 až doposud, držitelka Ceny Thálie 2013 (za roli Alžběty Báthoryové v muzikálu *Báthoryčka* v Těšínském divadle)

Viktor Skála – herec, v angažmá od r. 1992 až doposud

Aleš Slanina – herec, v angažmá od r. 2010 až doposud

Stanislav Slovák – herec, režisér, umělecký

šéf činoherního souboru MdB, v angažmá od r. 2000 až doposud

Andrea Zelová – herečka, v angažmá od r. 2010 až doposud

2020

Karel Cón – hudební skladatel, dirigent, zemřel r. 2025

Emil Konečný – scénograf, jevištní výtvarník

Michal Isteník – herec, v angažmá od r. 2008 až doposud, držitel Ceny Thálie 2014 (za roli Čičikova v inscenaci *Mrtvé duše*)

Jan Mazák – herec, v angažmá od r. 2003 až doposud

Jiří Záviš – dramaturg, překladatel

2024

Kristýna Daňhelová – herečka, v angažmá od r. 2017 až doposud

Lukáš Janota – herec, hudební skladatel, v angažmá od r. 2009 až doposud

Libor Matouš – herec, v angažmá od r. 2019 až doposud

Viktória Matušovová – herečka, v angažmá od r. 2013 až doposud

Milan Němec – herec, v angažmá od r. 2007 až doposud

Daniel Rymes – herec, v angažmá od r. 2015 až doposud

2025

Zdeněk Helbich – náměstek pro vnější vztahy

Dan Kalousek – šéfdirigent, umělecký šéf orchestru MdB

Tino Kratochvil – fotograf

Michal Matěj – choreograf, tanečník, v angažmá od r. 2005 až doposud

Alan Novotný – herec, v angažmá od r. 2001 až doposud

Kristian Pekar – herec, v angažmá od r. 2011 až doposud

Sylva Smutná – asistentka ředitele pro umělecko-technický provoz, tajemnice činohry

Mirko Vuksanović – hudební skladatel

Christoph Weyers – scénograf

Vít Závodský

Střípky z „kibicovy“ vyhasínající paměti

Potkáte ho na každé naší tiskové konferenci i premiéře. Teatrolog, publicista a divadelní kritik, oceněný Zlatým odznakem J. K. Tyla a Cenou města Brna, PhDr. Vít Závodský (*1943, Třebíč) pečlivě od 60. let minulého století až dodnes sleduje a odborně hodnotí vývoj nejen naší, ale celé brněnské divadelní scény. A na následujících stránkách se s námi laskavě podělil o své vzpomínky spojené s naším divadlem.

Jiřina Prokšová a Jaroslav Dufek v inscenaci *Majitelé klíčů* z roku 1962

Je zvláštní, mám-li se vyjádřit k jubileu milovaného divadla, o několik let mladšího nežli moje maličkost. Poznal jsem v něm mnoho desítek, spíše však stovek uměleckých osobností a přátel, zažil hodně mimořádných diváckých dojmů. Během let se měnily jeho názvy, střídali se provozovatelé i budovy. S rizikem možných nepřesností pokusím se v této mozaice zaměřit zhruba na střední etapu jeho bohaté historie.

K „Mrštíkům“ jsem soustavněji začal chodit v ideologicky postupně uvolňovaných „zlatých šedesátých“ během vysokoškolských studií na Filozofické fakultě tehdy Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, kdy se tu otci prof. Arturu Závodskému s nečetnými spolupracovníky podařilo založit Katedru divadelní a filmové vědy. Podílela se na čilé teoretické a kritické reflexi brněnského

ho divadelního prostředí, mj. i pořádáním veřejných diskusí s jeho protagonisty, včetně tvůrců z řad MdB. Od společných přednášek a seminářů s paralelním ročníkem „Jamáků“, pedagogicky vedeným hercem Josefem Karlíkem, datovalo se mé trvalé kamarádství (vedle Gabriely Wilhelmové a Aranky Lapešové) s pozdějšími členy MdB Milošem Kročilem, Janou Gazdíkovou a Lubomírem Petříkem. Třeba poctivě přiznat, že více nežli repertoár MdB (po dvě sezóny se tu režijně profilel např. na Dürrenmattových *Fyzicích* Zdeněk Kaloč) nás přitahovalo při patrném vlivu přednášejících, dramaturga Bořivoje Srby a režisérů Evžena Sokolovského, Miloše Hynšta i Aloise Hajdy, tehdejší úsilí Mahenovy činohry o antiiluzivní epické divadlo brechtovsko-piscatorovského typu, resp. pestrá škála až bizarně experimentujících amatérských klubových part, oblíbené literár-

Eva Hradilová a Jaroslav Kuneš v inscenaci Maryša z roku 1967

ní večery v Domě umění pod patronací jeho ředitele, překladatele Adolfa Kroupy nebo pozdější dramatické produkce „divadla jednoho herce“ Miroslava Částka v nedaleké poetické vinárně Múza. Po této široké nabídce převzalo štafetu kupř. Divadlo Husa na provázku.

Protože se má diplomová práce zabývala tvorbou debutujícího dramatika Milana Kundery, dosud si připomínám nastudování *Majitelů klíčů* (1962) uměleckého šéfa Jana Fišera, pohotově uvedené vzápětí po Otomaru Krejčovi ve „zlaté kapliče“; během několika sezón dosáhlo 62 repríz. Mnohý dnešní abonent možná ani netuší, že po administrativní fúzi s mládežnickým Divadlem Julia Fučíka na výstavišti (vzpomínky školáka si vybavují neukázněný sál, kde do pionýrského repertoáru blikaly portálové nápisy „NERUŠTE HRU“) sídlilo MdB do otevření novostavby Janáčkova divadla (1965) a velkého stěhování brněnských souborů na Ja-

kubském náměstí, následném působišti Satirického divadla Večerní Brno a konečně Divadla Bolka Polívky.

Dovolím si malou, o vlastní zkušenosti opřenou žurnalistickou digresi. V šesté dekádě minulého století si brněnská profesionální ani amatérská divadla nemusela na nedostatek publicistických ohlasů své práce stěžovat, stejně jako se mohli (včetně zdejšího rozhlasového studia) novinářsky uplatnit i začínající studentští kandradasové. Pokud mne paměť nešálí, vycházely tu dva lokální deníky (orgán KV KSČ Rovnost, list MěV KSČ Brněnský Večerník, kameloty prodávaný však už po poledni) a pak podle stranických vydavatelů diferencované noviny celorepublikového dosahu (komunistické Rudé právo, lidovecká Lidová demokracie, socialistické Svobodné slovo, mládežnická Mladá fronta, odborářská Práce, Zemědělské noviny). Kulturní rubriky měly krajské, případně moravské mutace,

Jaroslav Kuneš, Stanislav Zindulka a Jiří Tomek v inscenaci Lumpacivagabundus z roku 1969

se souhlasem pražské centrály variované, takže se (k malé radosti pozdějších pečlivých bibliografů) mohlo číslo téhož data v ústřední a místní náplni výrazně lišit. Do redakcí, kde navečer rachotily dálnopisy, nosili recenzenti příspěvky v dohodnutém rozsahu a termínu dodání (na pohotovost referujícího tlačila zejména Rovnost) naťukány na psacím stroji; do Prahy se posílaly doporučeným dopisem z nádražní pošty. Odmyslíme-li si celostátní odborné teatrologické revue, příležitostně se Thálii věnovaly i brněnské měsíčníky (Host do domu, Věda a život, Index aj.). Politicky proskribovaným kritikům se ovšem situace výrazně zhoršila hned počátkem sedmdesátých let, což trvalo bezmála dvě dekády. Zákazy publikování (zpravidla ústní, ale také písemné) daly se jen občas riskantně porušit či obejít neprůhlednými šiframi nebo pseudonymy (v mém případě i ženskými). Nové období MdB znamenal příchod Mila-

na Páska s několika herci z Hradce Králové (1967). Noblesní i přísný ředitel výrazné fyziognomie, opečovávan drobnou paní Monou (téměř jsme byli svědky jejich ošklivé autohavárie v Buchlovských kopcích při návratu z tehdy gottwaldovského Divadla pracujících), zůstával zde vůdčí, autoritativní i přizpůsobivou osobností v nelehké době téměř až do smrti. Vybíral si ideově závažná dramata Friedricha Dürrenmatta (*Král Jan* – 1970, *Frank Pátý* – 1971, *Návštěva staré dámy* – 1972, *Novokřtěnci* – 1977, *Fyzici* – 1988). V programových tiscích svých profilových titulů i v novinách otiskoval „otevřené dopisy“ jejich autorům. Nejen volbou jeho překladů spolupracoval s katolickým básníkem, dramatikem (*Hoře z návratu* – 1969) a donedávna politickým vězněm Václavem Renčem, s nímž jsem v premiérové řadě sousedil. Dodnes se mi vybavuje Páskovo programově antitradiční, v soutěži ministerstva kultury první cenou

právem odměněné originální pojetí realistické tragédie *Maryša* bratří Mrštíků, kterou nastudoval už několikrát předtím. Režisérova hloubková analýza zdánlivě jednoznačné předlohy stála patrně na počátku jejich básnivých výkladů dalších tvůrců. Pásek zavedl hodnocení externích kritiků pronášené před celým souborem, jímž mne coby agilního mladého publicistu rovněž neváhal pověřit.

O Páskově složité individualitě může ostatně podat bližší svědectví dnešní ředitel MdB, jeho odchovanec Stanislav Moša. Malou odbočkou rád vzpomenu alespoň tři Mošovy rané průbojné československé premiéry – Gubarevův varovný publicistický *Sarkofág* (1987), dramatizaci rozměrného románu Brňana Ivana Kříže *Pravda o zkáze Sodomy* (1989) a Zdenkem Mertou hudebně zpracované *Sny svatojánských nocí* (1991).

Do moravské metropole z různých divadel přešli tři rozdílně orientovaní umělci, kteří pak s Páskem po léta tvořili poměrně konstantní režisérský kruh (stručnou charakteristiku jejich tvorby najdeme například v knize *Půlstoletí Městského divadla Brno* – 1996). Striktně vymezený rozsah mi dovolí u každého vypíchnout pouze nějaký příznačný detail, neřku-li klep.

Pravoš Nebeský (po straně potouchle zvaný Levoš Pekelský), manžel přední herečky Jany Janovské, ujímal se dle dramaturgických nároků titulů dobově i žánrově odlišných. Především však Brnu soustavně zprostředkovával sérii lyrizujících dramát Tennesseeho Williamse: *Sestup Orfeův* – 1967, *Tramvaj do stanice Touha* – 1968, *Sladké ptáče mládí* – 1969, *Kočka na rozpálené plechové střeše* – 1972, *Skleněný zvěřinec* – 1978, *Léto a dým* – 1983, *Noc s leguánem* – 1988) a často obětavě skládal hudbu do inscenací svých kolegů.

Hodně jsem se přátelil s „Východniarem“ Pavlem Rímským (otcem pražského herce a dabéra stejného jména), zaměřujícím se v MdB mj. na hry Oldřicha Daňka (*Vrátím se do Prahy* – 1970, *Dva na koni, jeden na oslu* – 1972, *Válka vypukne po přestávce* – 1976, *Vévodkyně valdštejnských vojsk* – 1982

aj.), a jeho paní Světlanou Těšitelovou. Také proto, že nás pojil trvalý vztah k amatérské Thálii – mne jako pravidelného porotce postupových soutěží, jeho coby neúnavného spolupracovníka a nezištného patrona ochotníků (Bukovčan: *Sníh nad limbou*, Radíčkov: *Sníh se smál, až padal*, Pirandellova *Čapka s rolníckami* aj.), který královopolské Dělnické divadlo dokonce vícekrát (nejvýrazněji s Tolstého *Příběhem koně*, zopakovaným r. 1988 v MdB) dovedl na prestižní celostátní přehlídku Jiráskův Hronov. Týž text se mu stal osudově posledním: při jeho studiu ve zvolenském divadle podlehl náhlé mozkové mrtvici. V měsíčníku *Amatérská scéna* jsem mu poděkoval nekrologem. Nejmladší z triumvirátu, korpulentnější režisér Richard Mihula, věnoval se úspěšně zejména komediálním předlohám a v MdB i na JAMU položil základy hudebně zábavného muzikálového repertoáru. Jeho úprava Nestroyovy rané frašky *Lumpacivagabundus* (1969) z počátku husákovské normalizace (tvrdě mne postihla zákazem publikačních možností) působila jako závan divácké pohody. Když ve výpravě Milana Zezuly zahrál známý orchestr Jožky Karena partituru Jiřího Fialy a do hereckého koncertu sladěná trojice vandrovních tovaryšů – truhlář Klížek Jaroslava Kuneše, krejčí Jehlička Stanislava Zindulky a švec Knejp Jiřího Tomka – zanotovala „Co vyžebráme, do hrdla dáme, až všechno vypijem, zas dál poputujem...“ a nastavila do hlediště čepice, se skupinkou strategicky rozesazených přátel jsme jim vrhávali hrsti připravených mincí. Chytlavý kuplet zpíval se ostatně také na závěr absolventského festivalu končícího studentského ročníku při tzv. předávání klíčů od Studia Marta jeho nástupcům. Půvabná, kritikou přivítaná inscenace dosáhla za pět sezón nadprůměrných 55 repríz; po derniéře se mi podařilo do tisku propašovat nostalgický článek „Lumpákům“ na rozloučenou.

Občasná zhlédnutí nestroyovského večera mi přinesla ještě další nedocenitelný „bonus“: dlouholeté přátelství se Stanislavem Zindulkou. Patřil k sedmi královéhradec-

Eva Gorčicová a Jiří Tomek v inscenaci *Válka vypukne po přestávce* z roku 1976

kým hercům, kterým Pásek nabídl brněnské angažmá. Setrval v něm do r. 1989 a vytvořil tu bezmála stovku rolí různého charakteru a rozsahu. Hned po příchodu exceloval u Rímského v titulní postavě Kohoutovy alegorie *August August, august* (1968) a poté jako Tulák v podobenství bratří Čapků *Ze života hmyzu* (1983), Polonius v Páskově pojetí *Hamleta* (1975) atd. Pestré akce mého středoškolského divadelního semináře jsme vždy v září zahajovali v Klubu MdB srdečným setkáním se Stanislavem, vyprávějícím o rodné Jilemnici nebo o působení na brněnské konzervatoři, kde k jeho žákům patřili kupř. Libuše Šafránková, Dagmar Veškrnová, Oldřich Kaiser nebo Vladimír Hauser. Udržovali jsme kontakt i po Zindulkově odchodu do Prahy, provázeném filmovou a seriálovou televizní popularitou a oceněním Českým lvem. Pro

nedlouhá posezení jsem si hlídal brněnská hostování Činoherního klubu. Poslal mi s dedikací autobiografii *Moje cesta vlakem dětství a naděje* (2011), mezi jeho pravidelně přicházejícími novoročenkami se skví ona s Poláčkovým panem Fajstem a výsměšným kosočtvercem.

Traduje se údajný Strindbergův výrok: „Divadlo je podivuhodná věc. Režisér nechápe, co chce autor, herci nerozumějí, co po nich chce režisér, a diváci nevědí, co se děje na jevišti.“ I když v MdB nebylo a není jistě zdaleka vše ideální, ani v průběhu řady desetiletí se mi v jeho široce rozkročených aktivitách dramatikův sarkasmus nepotvrzoval. Tak tedy „Vivat, crescat, floreat!“ a nejméně do další osmdesátky „Zlomte vaz!“.

Text: Vít Závodský

Sylva Smutná

Naše divadlo je můj svět

Zhruba u páté otázky vzpomínkového rozhovoru zaměřeného na posledních třicet let historie divadla se Sylva překvapeně zeptala, zda rozhovor má být o divadle nebo o ní. Byla na ní vidět netrpělivost, že by raději zapáleně povídala o divadle celkově a ne o sobě, k čemuž ji nutily otázky. Jak ale každý v divadle ví a Cena Křídla 1999/2000 za bezpečné zázemí i následující řádky potvrzují – Sylva a naše divadlo jsou již více než oněch třicet let jedno a totéž.

Obklopena dramaturgy MdB v březnu 2025

Při domlouvání rozhovoru jsi dřív než termín setkání začala hned do pevné linky vyjmenovávat zásadní tituly slavné éry divadla a hovor zakončila slovy, že posledních třicet let byla jízda. Tvá zdejší divadelní jízda ale začala dlouho před stěžejní sezónou 1995/1996, konkrétně v roce 1983, kdy sis coby studentka Gymnázia Lerchova pořídila páteční abonmá. Jaký titul tvé první sezóny tě nejvíc oslovil?

První představení, které jsme měli jako předplatitelé na podzim 1983 a které mi utkvělo v paměti, bylo *Ze života hmyzu*, kde hrál hlavní roli Stanislav Zindulka, ale taky v něm hrály i děti Gazdíkovy. (úsměv) A celkově si z osmdesátek pamatuji hlavně muzikály: *Krvavá Henrietta*, bombastický americký muzikál *Žena roku*, který tady měl evropskou premiéru, nebo divadelní hry Voskovce a Wericha s živým doprovodem orchestru Jožky Karena. Největší zážitek a nejzásadnější inscenace, na kterou jsem si opakovaně kupovala lístek, pro mě ale je Merleho *Vláda žen*, muzikálek s hud-

bou Daniela Forró v režii Stanislava Moši, který v něm sám hrál, viděla jsem ho asi ve třech různých rolích. (úsměv)

Fascinace naším divadlem tě do něj zavedla i pracovně...

Od šestnácti jsem věděla, že tu chci pracovat, jen jsem nevěděla jako co. Neznala jsem povolání v divadle, nevěděla jsem, jak se k němu dostat a co se v něm dá dělat. Ale pak jsem se potkala s Erikem Pardusem a jeho ženou Evou Gorčicovou, Erik mi tady po maturitě zařídil místo uvaděčky a už jsem tu zůstala. (úsměv)

A po dvou letech následoval přesun na pozici rekvizitářky... Vybavíš si, jaká byla první rekvizita, kterou jsi vyráběla?

Co bylo první, mi neutkvělo, ale pamatuju si, kdy jsem rekvizitu zapomněla. (smích) Jedna z nejhorších věcí se mi stala v *Divotvorném hrnci*, kdy jsem Karlu Mišurcovi nehodila ze studny knihu a on chudák čaroval, čaroval a čaroval, až jsem ji nakonec po něm hodila zboku z portálu od inspicie. Nestihla jsem totiž z rekvizitárny včas doběhnout pod točnu, kde se muselo vylézt po žebříku a vyhodit re-

kvizitu nahoru. Strašně jsem se styděla a nevěděla, jak se mu omluvit, protože to on stojí v daný moment na jevišti.

I ty ses na jevišti nejednou ocitla jako herečka...

Ke statování se rekvizitářky používaly. Má první role se jmenovala Tvář v muzikálu *Zorba* v roce 1992. Celý obraz jsem jen seděla nahoře na vysokém praktikáblu, z čehož se mi motala hlava, protože když člověk nemá na jevišti nic dělat, víc myslí na trému. Ale zásadní je, že v *Zorbovi* dostal první příležitost k účinkování druhý ročník muzikálu z JAMU, který učil pan ředitel a Zdena Herfortová a se kterým jsme se skamarádili a pomalu si ho chystali a dostávali do kolektivu. A dnes známá jména jako Alena Antalová nebo Igor Ondříček v něm zůstala. (úsměv) V dalších rolích jsem i zpívala a tancovala a obrovsky si užívala převleky. V *Alžbětě Anglické* jsem měla nejkrásnější šaty, co jsem kdy měla na sobě, držela jsem i dietu kvůli obtížnému zapínání. Jedna z posledních rolí byla v *Anně Karenině*, kde mi navíc režisér Petr Gazdík dal výzvu, že musím i mluvit, což jsem zatím nedělala. Prvních deset repríz jsem stála s trémou v portále a měla problém vykročit do světla na jeviště s kabátem k Milanu Němcovi, ale pak mi Petr pomohl, když řekl, ať si představím, že nesu panu řediteli kafe, protože tehdy trému nemám, ale naopak herci, kteří stojí před kanceláří, mají trému, že musí vejít dovnitř. (úsměv)

Dokonalá znalost divadelního zázemí a lidí v něm spolu se souhrou náhod tě přivedly do stávající funkce tajemnice činoherního souboru. Pamatuješ si na první křestní list, který jsi nesla vyvěsit?

Tehdy tajemnice křestní listy nepsaly, ale můžu mluvit o prvním fermanu. Fermany byly ve formátu A3 jako teď a psaly se v účtárně na stroji u paní Masařové, která měla jedinou v divadle psací stroj na A3. Dělal se pět kopií, které se musely naskládat a zasunout do stroje, aby se vše propsalo, ale zároveň neposunulo, navíc se nesměla udělat chyba, což bylo stresující. Pak jsem sice dostala počítač, ale v celém divadle byla je-

diná tiskárna a když jsem šla tisknout ferman, musela jsem vystát frontu, to mluvíme o roku 1996.

Čímž se časově dostáváme ke slavné sezóně 1995/1996...

Ano, tahle sezóna je pro mě i pro divadlo zlomová. Byla jsem v rekvizitárně, ale v srpnu 1995 panu řediteli, který věděl, že mám ambice jít jinam, onemocněla sekretářka a naprosto bez varování mi zavolal, ať si vezmu pěkné šaty a jdu si sednout za ním do kanceláře, což občas byly i pikantní chvíle. Pořád jsem totiž měla čest i hrát, nejen v *Alžbětě*, ale i zaměstnankyni hotelu U Galantní kočičky v *Broukovi v hlavě*, a v průběhu dne jsem odbíhala z generálek do kanceláře a seděla mu tam v síťovaných punčocháčích a s pérem v hlavě. (smích) A u *West Side Story*, aby mi nebylo smutno po lidech, jsem dělala externě rekvizitářku. Šíleně mě bavilo přes den sedět v kanceláři a večer a o víkendech hrát nebo dělat rekvizitářku. Bylo fantastické, že jsem byla v obou světech. Pro mě a spoustu dalších lidí šlo o zásadní rozjezd divadla, který nakoply *Sny svatojanských nocí* v roce 1991 a dorazila *Westka*.

Kdybychom pro přehled chronologicky shrnuly tituly oné významné sezóny po rekonstrukci Činoherní scény, první byla *Manon*...

Ano, *Manon Lescaut* divadlo v listopadu 1995 otevřelo. Při rekonstrukci skončilo původní foyer i celý sál, který byl z dob kina obložený sametem a byl tam kulatý balkon o pěti řadách, do jehož první řady jsem měla abonmá. Tato neskutečná přestavba se udělala ukrutně rychle za půl roku – koncem května jsme měli předpremiéru *Alžběty* na starém jevišti a v listopadu se už hrálo na novém, když jsme přivítali diváky na *Manon*. Proběhla tehdy slavná generálka v kabátech, kdy v noci všichni včetně pana ředitele litali s hadrem a uklízeli. Byl čerstvě vylitý beton, vlhko, zima, ale lidi se těšili. A po *Manon* následovala jedna palba za druhou – *Alžběta*, která byla nazkoušená z května, ale premiéru měla v prosinci. Na začátku února přišla *Smrt obchodního cestujícího*, což byla pove-

Při převzetí Ceny města Brna 1997 za významný přínos brněnské kultuře

dená činohra s Karlem Janským a Jiřím Dvořákem, a na konci února *Westka*, která měla čtyři premiéry! Poprvé a naposledy jsme dávali i odpolední premiéru, protože jsme nebyli schopni uspokojit poptávku diváků, kvůli které se i přizpůsoboval hrací plán a vše se točilo kolem *Westky*. Z dnešního pohledu je paradoxní, že kromě hlavních rolí nebyly alternace, herci inscenaci táhli i sto repríz sami. Krásné na ní bylo i detailní propojení scénografie se zbytkem sálu, protože obojí dostal záměrně za úkol udělat pan architekt Miroslav Melena, který přestavoval i celé divadlo. A v dubnu přišel *Brouk v hlavě*, což byla jedna z našich nejzásadnějších slavných komedií, točila ji i televize a hráli jsme ji ještě nedávno.

Divadlo netvoří jen statistické údaje s názvy titulů a daty premiér či výčet ocenění, mezi něž patří i Cena města Brna za rok 1997 za přínos v oblasti dramatického umění, ale vytvářejí ho především živí lidé. Jak velký byl umělecko-technický provoz a atmosféra v něm?

Bylo nás tu o hodně méně, celkově asi 120

zaměstnanců, všichni jsme se znali. Jedna parta vznikla právě kolem *Westky*: Alena Antalová, Petra Jungmanová, Jana Musilová, Markéta Sedláčková, Igor Ondříček, Tomáš Sagher a Roman Vojtek tady už byli, počínaje touto sezónou se přidal i Petr Gazdík a přímo ve *Westce* jako mladinci začínali Johana Gazdíková, Pavla Ptáčková, Milan Němec, Alan Novotný, Denny Ratajský, Stano Slovák, Petr Štěpán a později Radka Coufalová, Ivana Vaňková, Robert Jícha, Aleš Slanina. Inscenaci dodnes obestírá atmosféra, která propojuje různé lidi napříč Brnem, nedávno jsem byla na kosmetice, kde na ni paní zrovna vzpomínala. (úsměv) Pro druhou partu lidí jsou jejich zásadní inscenací, která je nasměrovala, *Vlasy*: Olda Smysl, Jakub Uličník, Dušan Vitázek a třeba i Jitka Čvančarová, Hana Holíšová, Michal Kavalčík a mnozí jiní, kteří si zadělali na kariéru a odešli do Prahy, čímž nás zviditelnili, protože byli odtud z hnízda a vzpomínají na něj v dobrém. V našem divadle všeobecně zůstává atmosféra semknutí, které lidi podlehnou. Obdobný pocit, který mi připomněl

Se Stanislavem Mošou a Igorem Ondříčkem na obhlídce stavby budovy Hudební scény v srpnu 2004

staré bezstarostné časy, jsem měla u *Šakalích let*, která jsou taky plná energie a nadšení mladých lidí, a je dojemné, že mnozí z nich jsou navíc dětmi výše zmíněných lidí. I oni se stihli nakazit, semkli se a dostali se do party. Kéž by i jim jejich parta vydržela. (úsměv)

Čímž se plynule dostáváme do října 2004 a otevření Hudební scény právě muzikálem *Hair (Vlasy)*...

Otevření Hudebky je pro mě jeden z nejkrásnějších slavnostních dnů. Prorokovali nám, že zmiňovanou úspěšnou sezónou naše sláva skončí, ale naopak přišly další žádané tituly. V roce 1999 způsobila boom *My Fair Lady (ze Zelňáku)*, lidi na ni chtěli chodit, ale nemohli se k nám dostat, jedno divadlo kapacitně nestačilo, a proto se začaly hledat nové, nejlépe větší prostory. Zvažovaly se různé možnosti, ve hře byla i Reduta. Nakonec se žádný existující sál v Brně nenašel, ale kupodivu se našel prostor na dvoře za Klubem. (úsměv) Je zásluhou pana ředitele, že zařídil, navíc v době, kdy se nová divadla nestavěla, aby se, za podpory pana ministra Pavla Dostála,

postavilo takto vybavené muzikálové divadlo, které opět mělo neskutečný rozjezd – nejlepší muzikály, které se mohly nasadit, se hrály a občas se k nim přidala opereta. Má srdcovka byl *Mozart!* a samozřejmě naši *Bídníci*, no a jedny z mých největších vizuálních zážitků jsou *Odyseia* a *Muchova epopej*, kdy Hudebka předvedla v celé kráse svou variabilnost.

Diváci zajásali, jaké ale bylo rozšíření divadla pohledem tajemnice?

S otevřením nového prostoru se logicky ztrojnásobil počet zaměstnanců, vše začalo být anonymnější, byla jsem z množství jiných lidí trochu nervózní. Přišel velký orchestr, začali se střídat externisté, z jedné tajemnice byly tři pro tři soubory a pro tři šéfy. Vše se nafouklo, byly potřeba i kancelářské prostory, až do února 2008 nestála dnešní budova ředitelství, všichni jsme byli ve staré budově a křehovny byly úplně jinde. Což mi připomíná, že už dřív nám scházely i zkušebny, jen na dvou se zkoušení nedalo zvládat už v době, kdy jsme chystali *Westku!* Velká zkušebna se nadstavila vza-

Se Zdeňkem Helbichem na zájezdu v lucemburském Wiltzu v roce 2007

du za archiv až v roce 2001, což bylo vlastně pozdě, když se uvaží, kolik muzikálových i činoherních inscenací souběžně jsme už tehdy zkoušeli. A rozšiřujeme se a expandujeme dál, spravujeme domy od čísla 12 po 18, nedávno se postavila montážní hala a nové sklady. Lidická se bude jednou jmenovat Mošova, protože opravil půl ulice. (úsměv)

Jak se s novou budovou a s navýšením pracovních povinností sžili herci?

Herci jsou rozdvojení, odpoledne hrají na Hudebce, večer na Činohře nebo obráceně a nepamatuju, že by byl problém nebo stížnosti. Přistoupili na daný provoz a není výjimkou, že odehrají první scénu představení na jedné scéně a odejdou na druhou, převlečou se a hrají druhé představení, což berou jako výzvu, že zvládl v jeden den hrát na obou scénách. Jsem pyšná, že dokážeme skloubit dvě scény, nedovedu si takový provoz představit jinde – je šílený, což mě baví. (úsměv)

V roce 2010 k divadelní činnosti přibyla letní scéna na Biskupském dvoře a další křížení herců a inscenací...

Biskupák pro nás nebyl překvapení, protože jsme od 90. let byli zvyklí jezdit na zájezdy, které byly naší třetí scénou. Zájezdy odstartovala *Westka*, která nám otevřela dveře, a pak se přidaly muzikály, které se dělaly v koprodukcích, ale jezdili na ně naši technici, zvukaři, muzikanti i část herců a vědělo se, že jsou permanentně odjetí na třetí scéně a měsíc se s nimi nepočítá. Zpětně nechápu, že se hráli proti sobě *Bídníci* a *Čarodějky z Eastwicku*, a přitom se vše personálně skloubit a provoz se neomezil. Taky jsme byli zvyklí, že se odjíždělo i na kus letních prázdnin. V roce 1991 u nás byla premiéra *Snů* a od roku 1992 jsme je začali hrát v létě na Křižíkově fontáně v Praze, kde se staly hitem, natáčela je i televize. V roce 1993 přišel *Bastard*, který od roku 1994 na tři roky po sobě s měsíčním hostováním dobyl Národní divadlo, čímž jsme se zviditelnili, dostali se do povědomí diváků v Praze a vůbec v republice a točily se o nás dokumenty, čímž bylo zaděláno na boom, který se výkopem *Manon s Alžbětou* už nezastavil.

Dalším faktem je, že od vzpomínané sezóny 1995/1996 začaly pravidelně vycházet i divadelní Ročenky...

Vše začalo knihou *Půlstoletí* a vznikla tradice, což je opět nápad a zásluha pana ředitele, který měl v nose, když řekl, že knihy musí zůstat jako doklad, co se dělo. Dojmy a záznamy jsou pomíjivé, ale Ročenky jsou náš archiv a důkaz, který nezmizí a zůstane v něm vše zmapované. Jsou strašně důležité, pořád z nich čerpáme informace, snad v nich není moc chyb. (úsměv)

Ročenka ze sezóny 1996/1997 má dokonce vlastní motto: *Divadlo všeobecně dostupné*. Jaký titulek bys zvolila ty osobně?

Pro mě je naše divadlo láska a rodina, prostě můj svět. (úsměv)

Budoucí generace si díky Ročenkám připomenou i specifickou etapu z nedávné minulosti, která začala v březnu 2020. Jaké bylo pro divadelní tajemnici a její milované divadlo covidové období?

Snažím se na něj zapomenout, nejistota a změny byly nepříjemné a stresující. Nevěděli jsme, co a jak bude, neustále nám někdo volal a chtěl znát informace, které jsme neuměli podávat. Ale opět musím mluvit o panu řediteli, který se situace pevně chopil a rozhodl, že pracujeme za každou cenu, a šlo to! Nechci vzpomínat na organizování ranních nástupů na testování, ale rozhodnutí, že budeme zkoušet a hrát si pro sebe, bylo pro soubor zdravé, lidi neseseděli doma a udržovali se v kondici. Zpětně nepochopím, že jsme sami pro sebe hráli *Noc pastýřů* na Hudebce. V sále seděli tři lidi, ale herci na jevišti jim hráli na sto procent. Ve všem hrozném je něco dobrého, protože zase došlo k semknutí kolektivu. Dojala mě třeba takzvaná premiéra *Belly Figury*, kdy byla přísná opatření, mohli se jí zúčastnit jen zaměstnanci, kteří se domluvili a oblékli se, jako by šli na skutečnou premiéru. Panovala výborná atmosféra, byli jsme rádi, že se vidíme, protože jsme nevěděli, co bude

dál. Vše byl ale trénink na znovuotevření, které nakonec přišlo a my byli připravení. Ve výsledku jsme škrtnuli jednu a půl sezóny a museli pročistit repertoár, což bylo bolestivé, stáhla se řada inscenací, které nebyl čas oprašovat, protože je spláchl covid. Ale už o něm pár let nevíme a možná jsme se jím i posílili a jedeme dál.

I náročnou dobu divadlo spolu s diváky ustálo a úspěšně jedeme dál osmdesátou sezónou. Co bys závěrem popřála k jubileu?

Aby nás neopustila zmiňovaná semknutost, abychom se měli rádi a šlo nám společně o stejnou věc. Jsou samozřejmě různé krizové situace, ale myslím, že v našem divadle je vždy ustojíme. (úsměv)

Mockrát děkuji za krásné povídání plné pracovních i osobních vzpomínek, které každého čtenáře musí nakazit láskou k našemu divadlu!

Text: Kateřina Vižďová

Alena Holčíková

„Byla velkorysá a trpělivá.“

První inscenaci Svobodného divadla, *Manon Lescaut* Vítězslava Nezvala, jsme si v naší jubilejní osmdesáté sezóně připomněli hned několika způsoby – mimo jiné i novou inscenací Stanislava Moši s Barborou Slaninovou v titulní roli. Jaká však byla naše úplně první Manon, herečka Jitka Rákosníková-Drtilová? O tom jsem si popovídala s osobou v tomto ohledu nejpovolanější – její dcerou Alenou Holčíkovou. Setkaly jsme se v Divadelní kavárně vedle našeho divadla. Na stole jsme si každá rozložily množství převážně černobílých fotografií a divadelních programů – a cesta do světa vzpomínek mohla začít.

Vezměme to tedy hezky od začátku. Vaše maminka se narodila tady v Brně...

Ano, maminka se narodila 9. září 1920 v Brně a do roku 1929 vyrůstala s rodiči na Běhounské ulici. Poté se přestěhovali do Masarykovy čtvrti, kde si postavili dům, ve kterém bydlím dodnes. Chodila do školy na náměstí Míru a poté na osmileté gymnázium na třídě Kapitána Jaroše. V roce 1939 chtěla nastoupit na medicínu – začala studovat, ale už v listopadu toho roku byly vysoké školy uzavřeny. A tím se vlastně začala odvíjet její spletitá herecká dráha, která ji nakonec dovedla až na jevišti Svobodného divadla v roli Manon Lescaut.

V e-mailu zaslaném před časem k nám do divadla jste vzpomínala, že se vaše maminka přihlásila na studium herectví na brněnské konzervatoři ještě v téměř roce...

Ano, aby nemusela do rajchu (tak se za války říkalo nucené práci v nacistickém Němec-

ku), tak se dodatečně přihlásila na konzervatoř. A oni jí řekli: „Slečno, my vás teda vezmeme, ale musíte se naučit říkat ř.“ Maminka to neuměla, ale přes noc se to naučila a byla přijata. Studovala tam čtyři roky a mezi její učitele patřili například Zdenka Gráfová nebo Rudolf Walter. Studium ukončila absolventským představením s názvem *Jitro, den a noc*, kde účinkovala spolu s Miloslavem Doleželem a Milanem Páskem.

Poté nastoupila do Horáckého divadla a co mnozí pravděpodobně netuší, změnila si příjmení...

Ano, původně se jmenovala Roubíčková, ale s tímto příjmením by během války nemohla veřejně vystupovat. Stejně jako mnozí další si tedy zvolila rodné příjmení své maminky – Drtilová – pod nímž pak působila na jevišti.

Maminka mi dokonce vyprávěla, že v Horáckém divadle měla kolegu jménem Vladimír Doležal. Tehdy tam působilo více herců se stejným příjmením, a tak režisér rozhodl, že se to tak v programu objevit nemůže – jeden z nich si musí změnit jméno. Los padl na budoucího Vladimíra Kršku, pozdějšího dlouholetého člena vinohradského divadla. Ten prý pak chodil bezradně po divadle a nevěděl, jaké nové jméno si vybrat. Maminka se ho tehdy zeptala: „Jaké bylo rodné příjmení tvé maminky?“ – „Kršková.“ – „No, tak budeš Krška.“ A bylo rozhodnuto.

Z Horáckého divadla později odešla do Beskydského divadla v Hranicích, odkud ji ale propustili. Jedna z kolegyně totiž prozradila, že se ve skutečnosti jmenuje Roubíčková – a kvůli tomu přišla o angažmá. Odešla pak pracovat do mlékárny v Hranicích. Nakonec jí však pomohli přátelé z Brna, díky nimž mohla nastoupit do brněnské fabricky. Právě tam se seznámila s svým tatínkem. A jejich svatba se stala první svatbou po válce v osvobozeném Brně – do té doby se totiž kvůli svému původu nemohla vdávat. Manon ve Svobodném divadle tak hrála už jako Rákosníková.

A povídala někdy, co ji od medicíny vedlo právě k herectví? Měli jste například v rodině někoho, kdo se věnoval divadlu?

Ne, nikoho takového jsme v rodině neměli a maminka mi nikdy nevyprávěla, že by někdy hrála třeba v ochotnickém souboru. Ale vím, že někdy kolem roku 1938 v Praze recitovala báseň při zahájení všesokolského sluhu. Možná to byl její první kontakt s něčím, co bychom dnes nazvali herectvím.

Po roli Manon vedla její cesta dál od Svobodného divadla, a to do Městského divadla mladých, které tehdy sídlilo na brněnském výstavišti.

Ano, tehdy totiž mladí herci cítili potřebu dělat divadlo jinak a moderněji než jejich pedagog Rudolf Walter. Alespoň tak si myslím, že to tehdy vnímali. A proto se odtrhli a založili vlastní soubor – Městské divadlo mladých.

Právě s tímto souborem – později známým jako Divadlo Julia Fučíka – je kariéra vaší maminky spojena nejvíce. Působila zde až do jeho zániku v roce 1964, tedy téměř dvacet let. Máte na toto období nějaké osobní vzpomínky?

Ano, spoustu. Já jsem vlastně vyrůstala v divadelní šatně, cítila jsem se tam jako ve druhé domě. Bydleli jsme kousek nad výstavištěm, stačilo jen seběhnout dolů. Za maminkou jsem chodila často a všichni její kolegové byli pro mě tety a strýčkové.

Maminka seděla v šatně hned vedle Marie Waltrové – dcery Emy Pechové a sestry Ladislava Peška. Když mi bylo asi sedm nebo osm let, maminka mi jednou řekla: „Pojď, ukážu ti nejstarší českou herečku.“ Zavedla mě do jednoho činžovního bytu, kde seděla velmi stará paní – byla to právě Ema Pechová.

V Divadle na výstavišti panovala velká soukromost, všichni byli velcí kamarádi. Jezdili spolu na hory a také pravidelně na několik týdnů do Luhačovic. Pronajali si tam divadlo, kde hráli každý večer – a tím si vlastně vydělávali na pobyt. Přes den odpočívali na přehradě nebo chodili na koupaliště. Na tyto chvíle dodnes ráda vzpomínám a jsem ráda, že jsem maminku často doprovázela. Pamatuju si třeba, jak jeden rok hráli *Dobrého vojáka Švejka*. Paní Waltrová hrála paní Müllerovou – měla jen jeden výstup v jednom jednání. Ženských rolí tam totiž moc

nebylo. Maminka měla nějaký menší výstup až ke konci. Já vždycky viděla jen to první jednání a pak mě paní Waltrová vzala a odvezla do hotelu Litovel, kde mě uložila ke spánku.

Ale pamatuju si, že asi po čtrnácti dnech někdo řekl: „Tak ji už nechte, ať to konečně vidí celé.“ A tak jsem konečně viděla celé představení – a to byl pro mě zážitek.

A když jste jako dítě trávila tolik času v zákulisí, nelákalo vás někdy si to na jevišti také zkusit?

Ano, jednou jsem si to vyzkoušela, ale šlo opravdu jen o malou roli. V Divadle na výstavišti se jednou uváděl *Sen noci svatojánské*, který se hrál venku, přímo před divadlem. Dodnes si to místo pamatuju – bylo tam dřevěné pódium, kolem obrovské smuteční vrby a v létě se tam hrála představení pod širým nebem.

Maminka mě od divadla spíš zrazovala, nechtěla, abych se jím zabývala. Ale tehdy

S Miloslavem Doležalem v legendární Manon Lescaut z roku 1945

jsme na scéně vystupovali čtyři děti, bylo nám asi pět nebo šest let, a hráli jsme malé lesní elfy. Když Puk volal: „Hořčíčko, Prášku, Hrášku, Pavučinko!“ – my jsme měli vyběhnout na scénu. Já byla Prášek. Jenže ten den předtím přišlo a na dřevěném jevišti zůstala velká louže. Uklouzla jsem po ní a přistála přímo na břišku. Tak ten večer jsem sklídila velký aplaus, ale jinak jsem v žádné další inscenaci už nehrála. A později jsem na to neměla ani čas, neboť jsem šla studovat medicínu.

A jaký byla vaše maminka člověk, kdybyste ji měla několika slovy popsat? Co dělala mimo divadlo? Vzpomínáte si třeba na nějaké její koníčky?

Byla velkorysá a trpělivá. Divadlo bylo její život, ale mimo něj také často pletla. Vždycky říkala, že je pasivní kuřák – protože herci, když čekali na výstup, seděli v kuřárně nebo v šatně a tam se samozřejmě hodně kouřilo. Ona nechtěla jen tak nečinně sedět,

tak si vždycky vzala pletení. Díky tomu jsme s bratrem měli krásné ručně pletené svetry. **Zrušení či eufemisticky sloučení Divadla Julia Fučíka v roce 1964 znamenalo zásadní zlom pro mnoho jeho členů. Napadá vás, co k tomu mohlo tehdy vést?**

Domnívám se, že jedním z hlavních důvodů tohoto sloučení byly Brněnské veletrhy, které tehdy zažívaly velký rozmach. A protože se divadlo nacházelo v areálu placeného výstaviště, začalo být v očích organizátorů vnímáno jako cizorodý prvek – zkrátka něco, co tam „nemá co dělat“. Takže si myslím, že i to sehrálo roli při rozhodnutí divadlo zrušit.

Víte, jak toto rozhodnutí tehdy vaše maminka prožívala?

Ano, pro maminku to byla velmi těžká situace, kterou vnímala jako hlubokou ránu. Divadlo Julia Fučíka pro ni nebylo jen pracoviště – byla to její divadelní rodina, ve které strávila značnou část svého života. Když v roce 1964 došlo ke sloučení s Diva-

S Markétou Rauschgoldovou a Jaroslavem Dufkem v inscenaci Každý má svou pravdu z roku 1965

dlem bratří Mrštíků, nesla to opravdu velmi bolestně. Mnozí z nich se tam necítili přirozeně, byli z jiného prostředí, přišli „zvenčí“ – a to bylo znát. A taky je pravda, že se v té době v našem životě dělo víc věcí najednou – v roce 1967 zemřel můj tatínek a krátce nato přišel srpen 1968. To všechno pro maminku znamenalo další hluboké otřesy. **V Divadle bratří Mrštíků se vaše maminka opět setkala s režisérem Milanem Páskem. Jak na něj vzpomínala?**

Vnímala ho jako blízkého přítele – byl to její spolužák a velký kamarád. Ale zároveň k němu měla i hluboký respekt a obdivovala ho jako režiséra a vždy o něm mluvila s úctou.

Jak už jsem se dozvěděla z našeho rozhovoru, maminka vás často brávala do divadla s sebou. Vzala s sebou někdy i vašeho bratra?

Ne, on byl o hodně mladší, takže se tomu spíš vyhnul. Maminka brávala jen mě.

A co její rodiče – vaše babička a dědeček? Jak se stavěli k tomu, že hrála divadlo? Chodili se na ni také dívat?

Babička chodila ráda. Její tatínek se toho bohužel nedomohl, protože zahynul v koncentračním táboře.

V dnešním Městském divadle herci často hrají jak činohru, tak muzikál. Myslíte si, že by to byl i případ vaší maminky?

Maminka se vždy věnovala primárně činohře, tenhle žánr jí byl nejbližší. My ženy u nás v rodině totiž zpívat neumíme. Ale podle staré fotky z Luhačovic, na které se ze široka směje, je patrné, že když ne zpěv, tak tanec – v tomto případě kankán – si velmi užívala.

Moc vám děkuji za příjemný a otevřený rozhovor, za vzácné vzpomínky i za čas, který jste věnovala sdílení příběhu vaší maminky.

Text: Eliška Halodová

Věra Rudolfová

Divadlo bratří Mrštíků

mělo vynikající pověst

Foto: Antonín Kanta

V červnovém vydání časopisu Dokořán našli čtenáři vložený plakát s kresbou Manon Lescaut Milana Zezuly, a to jen díky paní Věře Rudolfové, která ji věnovala divadlu jako dárek. Děkujeme za tento neobyčejný dar i za milé povídání!

Věra Rudolfová – novinářka, spisovatelka, rozhlasová publicistka a redaktorka... Kým se vy sama nejvíc cítíte být?

Novinářkou se cítím stále, i když jsem dospěla do seniorského věku. To je povolání, které má člověk pořád v krvi. Občas ještě nějaký článek napíšu, zejména do internetového magazínu BrnoŽurnál nebo do časopisu Novoměstsko. Ale nejvíce času nyní věnuji literární činnosti. Zatím jsem napsala deset knížek, snad se tedy mohu považovat za spisovatelku.

Sešly jsme se kvůli zvláštní příležitosti. Přinesla jste našemu divadlu vlastně dárky k jeho 80. narozeninám. O co se jedná? Jsou to dárky, které se také vztahují k osmdesátému výročí první premiéry Nezvalovy hry *Manon Lescaut* v tehdejším Svobodném divadle v Brně. Jedná se o dva obrazy malíře, grafika, ilustrátora a jevištního výtvarníka Milana Zezuly. Inspirací mu byla právě inscenace zmíněného dramatu. Kresby vznikly v roce 1985. Milan Zezula působil v Divadle bratří Mrštíků pětatřicet let a byl několikrát autorem scénické výpravy a kostýmů k *Manon Lescaut*.

Jak se k vám obrazy Milana Zezuly dostaly?

Díky paní Olze Zezulové, jeho manželce, která působila jako režisérka nejen v Divadle bratří Mrštíků, ale spolupracovala i s Československým rozhlasem Brno. Natočila také Nezvalovu *Manon Lescaut*, a to v roce 1961. Mimochodem – toto nastudování patří do zlatého rozhlasového fondu! S paní Olgou jsem se seznámila právě v rozhlase, kde jsem jako redaktorka téměř třicet let pracovala. Tam jsem se také poprvé setkala s jejím manželem. A právě v roce 1985 jsem od něj dostala dvě kresby, které jsem si později nechala zarámovat.

Jaké vzpomínky na Milana Zezulu máte? Byl to zvláštní člověk, trochu uzavřený do sebe. Moc hovorný nebyl. Ale jakmile přišla řeč na divadlo, najednou ožil a rád zvláště na začátky Svobodného divadla vzpomínal.

Musím se zeptat – jako rodačka z Nového Města na Moravě znám malíře Jindřicha Zezulu. Je to pouhá shoda jmen?

Není. Milan Zezula byl strýc Jindřicha Zezuly. Tento malíř Vysočiny žil a tvořil ve Žďáře nad Sázavou. Bylo právě zásluhou jeho strýce, že se stal malířem. Milan Zezula totiž podporoval výtvarné vlohy svého synovce a přesvědčil jeho rodiče, aby ho nechali studovat na Škole uměleckých řemesel v Brně. Jindřich Zezula mu za to byl velice vděčný.

Máte k *Manon Lescaut* nějaký vlastní osobní vztah? Nebo třeba konkrétní vzpomínku?

Já jsem *Manon Lescaut* viděla poprvé v sezóně 1959/60. Tehdy hrála titulní roli paní Dagmar Pistorová, Rytíře des Grieux Jaroslav Dufek, režii měl Antonín Kurš. I když jsem v průběhu let viděla v této roli i jiné herečky, od zmíněné doby je pro mě *Manon* spojena právě s Dagmar Pistorovou. Byla to velice půvabná křehká žena a měla podmanivý, přímo okouzlující hlas. Svou roli dokonale prožívala. Při závěrečné scéně, kdy *Manon* umírá v náručí svého rytíře, jsem se nemohla ubránit slzám. A na některé verše z této hry si také zásluhou paní Dagmar vzpomínám dodnes.

Pamatujete si, kdy jste začala vnímat Divadlo bratří Mrštíků? Jaké bylo jeho postavení v městě Brně?

Já jsem začala Divadlo bratří Mrštíků vnímat od roku 1959, kdy jsem přišla do Brna jako studentka Knihovnické a osvětové školy. Už tehdy mělo Divadlo bratří Mrštíků vynikající pověst a těšilo se velkému zájmu diváků. I jako studenti jsme mezi ně patřili, a to díky našemu profesorovi Františku Jurovi, který nás vždy dokázal do tohoto divadla propašovat alespoň na zkoušky či generálku.

Svěřila jste se, že jste dokonce stála na je-

višti, když sídlilo ještě U Jakuba. Jak se to stalo? Chtěla jste být herečkou?

Profesor Jura domluvil na podzim roku 1959 s režisérem Zdeňkem Dopitou, že naše třída bude jako „městský lid“ účinkovat v Tylově hře *Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka*. Hra měla premiéru 22. ledna 1960. Byli jsme převelice pyšní, že v Divadle bratří Mrštíků můžeme na jevišti stát vedle Pavly Severinové, Ludmily Štětinové, Josefa Somra, Jiřího Duška, Jiřího Tomka, Ladislava Večeři a dalších herců. Naším patronem se stal Jiří Tomek a pořádně nás hlídal, zejména při zájezdech do Znojma a Prostějova, kdy jsme měli občas chuť se z divadla vytrahovat. Laskavým dědečkem pro nás byl Karel Adam, který o přestávkách dokázal všechny rozesmát svými vtipy. Navíc měl i výtvarné nadání, rád kreslil nejen své herecké kolegy. Měla jsem od něj také kresbu, ale bohužel, už jsem ji nenašla. I když naše účinkování v divadle skončilo, často jsme se tam vraceli. Za odměnu jsme totiž do hlediště mohli chodit na generálky.

Ještě k vaší druhé otázce. Herečkou jsem být nechtěla, neměla jsem potřebný talent. Ale jedna naše spolužačka se herečkou stala, a to velice úspěšnou. Byla to Gabriela Wilhelmová.

Zavzpomínejte na nějaké své největší divadelní zážitky, prosím.

Určitě to bylo uvedení Bernsteinova muzikálu *West Side Story* v únoru 1996. Na vstupenky se před divadlem na Lidické ulici stály dlouhé fronty. Předprodej se otevíral v devět hodin, ale lidé přicházeli už před sedmou ráno. Také jsem jednu frontu úspěšně vystála. A nelitovala jsem, protože představení bylo díky výkonům mladých herců nezapomenutelné. Přímou nabídkou diváky energii a radosti. V roli Tonyho jsem tehdy viděla Petra Gazdika, v roli Marii Alenu Antalovou. Poprvé jsem „naživo“ slyšela slavné písně *Tonight, Maria, Somewhere*. A když na jevišti zazněla *America*, podupával si v rytmu snad celý sál.

V roce 1995 jsem obdivovala výkon Zdeny Herfortové ve hře *Alžběta Anglická*. Znovu dokázala, že dokonale ovládá umění pro-

Jako členka městského lidu v inscenaci *Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka* z roku 1960

měn. Na trůně je to majestátní žena, která tvrdě hájí zájmy Anglie a bez váhání rozhoduje o lidských osudech. Ale pak následuje scéna, kdy se vrací do své komnaty. Odkládá korunu i paruku, svléká těžký královský šat. A najednou je to unavená stará žena toužící po chvíli klidu a troše laskavého slova. Není divu, že za tuto roli dostala Zdena Herfortová divadelní Thálii.

Další velký zážitek jsem měla v listopadu roku 2010 díky muzikálu *Mary Poppins*, a to hned na začátku. Alena Antalová, která hrála titulní roli, se totiž najednou objevila nad hlavami diváků a sjížděla po ocelovém laně na jeviště. Protože jsme nic takového nečekali, byl to opravdu šok. V této inscenaci bylo vůbec hodně akrobatických prvků, takže když komíník chodil po zdi, už jsme se nedivili.

Trochu obavy jsem měla v roce 2023 z nového nastudování *Hamleta* v režii Stanislava Moši. Rozdělit roli do dvou postav byl odvážný čin,

ale podařil se. Diváci režisérův záměr pochopili. Vždyť snad každý člověk má v sobě vlastní hlas, který rozporuje jeho činy. Navíc se Martin Mihál i Michal Isteník zhostili společné role na výbornou. Myslím, že i Shakespeare by měl z této inscenace radost.

Měla jste možnost se díky své profesi setkat s nějakými osobnostmi našeho divadla?

Poznala jsem herecké manžele Viléma Pfeiffera a Lolu Skrbkovou, kteří přišli do Brna v roce 1959 a zůstali tu až do konce svého života. Vilém Pfeiffer vytvořil v tehdejším Divadle bratří Mrštíků několik charakterních rolí, například policejního direktora v Gogolově *Revizorovi*. Paní Lola Skrbková se věnovala pedagogické práci – působila na Janáčkově akademii múzických umění. V divadle a ve filmu hrála většinou role starých a zlých žen. Na její Petronilu z filmu *Vlčí jáma* asi žádný divák nezapomene. I na první pohled vypadala trochu nepřístupně,

Petr Gazdík a Alena Antalová jako Tony a Maria v legendárním muzikálu *West Side Story* z roku 1996

ale šlo jen o zdání, dovedla lidem trpělivě naslouchat. Byla velice hubená a většinou chodila v šedém kostýmku.

Nikdy nezapomenu na paní Vilmu Nováčkovou-Doupovcovou, která jako herečka stála u zrodu Svobodného divadla. Působila tam deset sezón. Já jsem ji poznala až po roce 1990. Paní Vilma totiž v roce 1968 emigrovala do Švýcarska. Po uvolnění hranic se do Brna i s rodinou ráda vracela. Setkávala se s četnými přáteli, chodila na představení do Městského divadla. A nejen to. V Divadelním klubu také slavila své životní jubileum. V roce 1991 jsem s ní natočila pořad *A léta běží*, ve kterém vzpomínala především na své divadelní působení v Brně. Škoda, že paní Vilma už není mezi námi. Byla to opravdu vitální dáma, která měla neuvěřitelné charisma.

Jste také dlouholetou předplatitelkou našeho divadla. Vnímáte nějakou proměnu, jakou naše divadlo za ta léta prošlo?

Po studiu jsem zůstala v Brně, a tak jsem mohla sledovat i nadále, jak se divadlu daří. Jak se stěhuje do budovy na Lidické ulici. Jak mění název na Městské divadlo Brno. Jak po nástupu ředitele Stanislava Moši nastává opravdový vzestup tohoto divadla. Jak se tu střídají herci, režiséři, dramaturgové i šéfové. Jak vyrůstá Hudební scéna. Jak přibývá nejen českých, ale i světových premiér, zejména muzikálových. Proměna Městského divadla byla a je opravdu velká a svědčí mu.

Co byste popřála divadlu k jeho výročí?

Další úspěšné premiéry, a to nejen české, ale i světové. Neutuchající diváckou přízeň doma i na zahraničních scénách. Další Thálie a jiné ceny. Další talentované herce. A také stále trvající souznění mezi umělci, technickými i dalšími pracovníky divadla. To je totiž na všech představeních znát.

Text: Klára Latzková

Eva Šlapanská

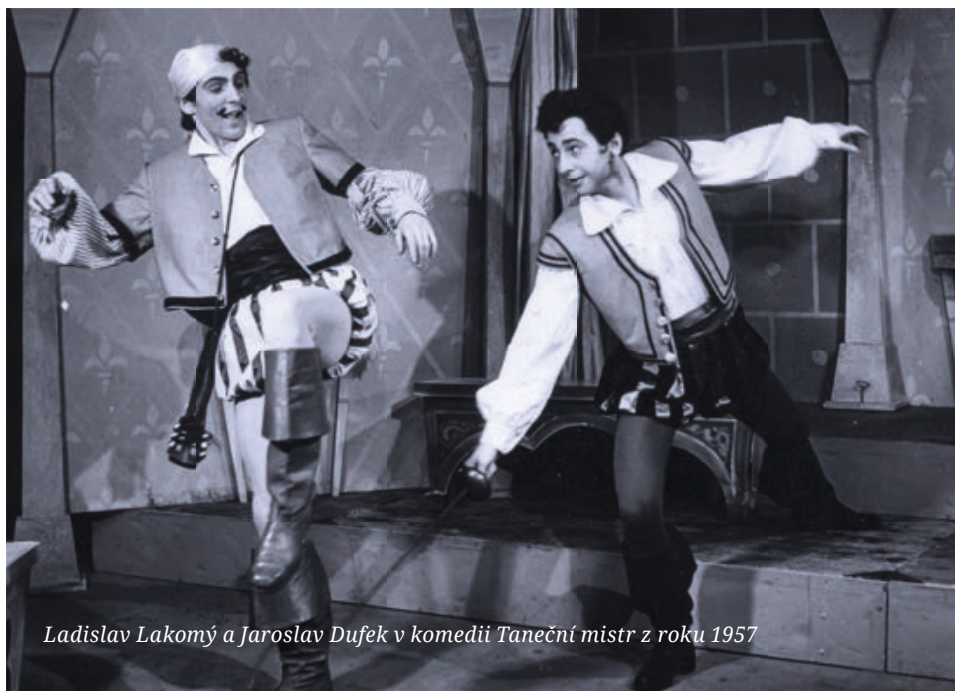
Současnost MdB je nezastupitelná

Kulturní organizátorka, hudební a divadelní publicistka, recenzentka, rozhlasová žurnalistka a autorka televizních scénářů Eva Šlapanská (*1935, Brno) zasvětila brněnské kultuře celý svůj život. Její elán a neutuchající entuziasmus je skutečně obdivuhodný a my jsme rádi, že si našla chvíli, aby „oprášila“ své zážitky spojené s naším divadlem.

Zavzpomínejte, prosím, na minulost a na představení Divadla bratří Mrštíků, které vám utkvělo v paměti.

Jsem potěšena, že mohu zavzpomínat na minulost a současnost významné brněnské instituce. Jedním z nezastupitelných zakladatelů Svobodného divadla, které po květnu 1945 založili brněnští divadelníci, byl

Milan Pásek, jenž se stal, i když nakrátko, prvním ředitelem. A na toto dnes už „historické období“ nesmíme zapomenout. Jako první inscenaci uvedl Nezvalovu *Manon Lescaut*, kterou viděli moji rodiče a vyprávěli mi, s jakým nadšením byla premiéra přijata. „Byl to tehdy,“ jak poznamenává Milan Pásek, „projev radosti nad svobo-

Ladislav Lakomý a Jaroslav Dufek v komedii *Taneční mistr* z roku 1957

dou, snaha vyjavit své pocity roztančeným českým slovem.“ A této citaci zůstal Milan Pásek po celou dobu své umělecké práce věrný. Pak přechází do dalších divadel, až se v roce 1967 vrací zpět do Brna znovu jako ředitel. Milan Pásek si vytyčil cíl porovnat své představy o divadelní činnosti s uměleckými aktivitami jiných divadel.

Základem repertoáru se staly hry, které uváděl za svého působení v Hradci Králové a obohatil je o nové jevištní prvky a oprostil herecký projev od stereotypů a konvencí. A to už je období, na které si vzpomínám, a zejména na několik inscenací, jež mě velmi zaujaly. Byla to *Aprílová komedie aneb Cokoli chcete* – muzikálová variace na *Večer tříkrálový*. Mám milou vzpomínku na Milana Páska, kdy mne pozval na tuto půvabnou inscenaci, přivítal mě i mou maminku, uvedl na místa a popřál pěkný umělecký zážitek. Z jeho dalších inscenací, které jsem viděla, byla *Drahomíra a její synové*, slavná *Maryša*, *Osmasedmdesátka*, *Modrý pavilon* Jiřího Hubače. Všechny inscenace měly vysokou úro-

veň a získaly si obdiv u divadelních kritiků a obecně. Vzpomínám, že ve mně zanechaly hluboký zážitek.

Kteří další režiséři a herecké osobnosti té doby se trvale zapsali do vašeho divadelního života?

Ti, kteří se trvale zapsali do historie tehdejšího divadla a osobně jsem je znala, jsou Pavel Rímský, Zdeněk Dopita, Ladislav Pánovec. V jeho režii jsem zhlédla vtipnou komedii *Taneční mistr*, která měla velkou oblibu u tehdejšího publika. Nesmím také zapomenout na Richarda Mihulu, který uváděl na scénu tehdejší muzikály. Do historie divadla se také zapsal hostující režisér Evžen Sokolovský se svou pozoruhodnou inscenací *Evžen Oněgin*. Díky hlavním představitelům Dagmar Pistorové, Jaroslavu Dufkovi, Ladislavu Lakomému a znamenité hudbě brněnského skladatele Jana Nováka se inscenace stala nezapomenutelnou. Je to již šedesát pět let a dodnes na ni vzpomínám! Ještě se musím zmínit o uvedení *Vojny a míru*, která si svým posláním získala obdiv u publika.

Erik Pardus a Martin Havelka v muzikálu *My Fair Lady* (ze *Zelňáku*) z roku 1999

Všichni režiséři i dramaturgové svým osobitým přístupem k práci formovali umělecký vývoj této dnes již výjimečné scény. Také herci prokázali tvůrčí elán, entuziasmus, energii, pokoru ve svém hereckém poslání. Vzpomínám na Jiřího Duška, Jiřího Tomka, Dagmar Pistorovou, Jiřinu Prokšovou, Alenu Růžickovou, Stanislava Zindulku a další herce, kteří odešli do hereckého nebe. Z pozdějších herců, kteří také odešli, to byli Miloš Kročil, Karel Janský, Erik Pardus, Jan Kučera, Irena Konvalinová, Eva Gorčicová, Martin Havelka, Jana Gazdíková či Libuše Billová, které jsem všechny znala ještě jako posluchače Janáčkovy akademie múzických umění. Všechny jsem ráda viděla na jevišti, stejně jako současné herce, kteří rozdávají radost.

V té době jste jistě pravidelně chodila i do jiných divadel. Jaké z nich máte zážitky a které se vám v té době nejvíce líbilo? Mělo pro vás Divadlo bratří Mrštíků nějaké výsadní postavení?

Divadlo bratří Mrštíků, dnešní Městské di-

vadlo Brno, jsem navštěvovala a dodnes navštěvuji velmi ráda a vždy jsem se těšila a těším na představení stejně jako v Národním divadle Brno i v dalších divadlech, kde sleduji umělecký vývoj a výkony absolventů JAMU. V současné době jsem zhlédla v MdB četná činoherní a muzikálová představení, kde obdivuji skvělé výkony hereckých představitelů. V MdB je vždy kontinuita mezi jevištěm a hledištěm a hlavně úžasná atmosféra! Městské divadlo Brno se stalo nedílnou součástí brněnského kulturního života.

Jak hodnotíte novou etapu divadla s příchodem Stanislava Moši a nástup slavných muzikálů nejen domácí, ale i zahraniční provenience?

Na divadelní práci Milana Páska navázal a pokračoval v ní jeho žák Stanislav Moša, který se nejprve věnoval plně režii a poté se stal ředitelem MdB a jeho hlavní tvůrčí osobností. Stanislav Moša si vytkl za svůj cíl, že kromě činoherní scény vybuduje i scénu muzikálovou a to se mu díky jeho ta-

Zdena Herfortová a Igor Ondříček v nesmrtelné komedii *Brouk v hlavě* z roku 1996

lentu, houževnatosti, neúnavnosti, energii a nesmírnému nasazení podařilo.

Se Stanislavem Mošou se znám z doby jeho studia na JAMU. Spolupracovali jsme na různých projektech, velmi jsme si rozuměli a to trvá dodnes. Nedávno jsme oslavili již dvacet let Hudební scény, jež je zcela ojedinělou uměleckou institucí, která slaví zasloužené úspěchy. Zhlédla jsem četné muzikálové inscenace, ale mou srdeční záležitostí jsou *Les Misérables* (Bídníci), *Oliver!*, *Ptákoviny podle Aristofana*, jazzrockový muzikál *Probuzení jara*, *West Side Story*, *My Fair Lady* (ze *Zelňáku*) a řada dalších. Ze současných muzikálových inscenací bych mohla jmenovat pozoruhodná představení jako např. *Medicus*, *Devět křížů*, *Šakalí léta* a další. Na obou scénách se uvádí také původní muzikálová tvorba libretisty Stanislava Moši a skladatele Zdenka Merty, jako byly *Sny svatojánských nocí*, *Bastard* a další, a uplatňují se zde mladí režiséři Petr Gazdík, Stanislav Slovák a Igor Ondříček.

Činoherní scéna Městského divadla Brno má dlouholetou tradici a dává velkou příležitost k realizaci klasického i soudobého repertoáru. Viděla jsem zde mnoho inscenací a všechny mne oslovily výbornou režii, scénografií a hereckými výkony. Vzpomínám na *Romea a Julii*, *Smrt obchodního cestujícího*, *Mistra a Markétku*, *Brouka v hlavě*, *Franka V.*, *Skleněný pokoj*, *Smrt Pavla I.*, *Přelet nad kukaččím hnízdem* či *Jméno růže*, uvedené na Hudební scéně, v poslední době mě pak oslovila inscenace *Otec* s Janem Mazákem v hlavní roli. Činoherní scéna má stejně jako Hudební scéna svoje diváky, kteří herecké výkony přijímají s nadšením. Současnost Městského divadla Brno je nezastupitelná. Má vše, co by vrcholná umělecká scéna měla mít – výborné vedení, dramaturgii, scénografií, skvělé herce a jejich umělecké výkony, které jsou někdy až fascinující. Toto divadlo bylo, je a bude vždy součástí mého života.

Text: Helena Brzobohatá

SPOLEČNÁ VÁRKA HERCŮ
MĚSTSKÉHO DIVADLA BRNO
A PARNÍHO PIVOVARU HAUSKRECHT

DEN SLÁDKEM

V PARNÍM PIVOVARU HAUSKRECHT S HERCI MDB

Jakub Przebinda, Lukáš Janota, Alan Novotný, Jakub Uličník, Libor Matouš, Diana Velčická a Andrea Zelová se sešli jednoho brzkého květnového rána, aby společně s Petrem Hauskrechtlem a Martinem Macků uvařili společnou várku nového piva.

Vznikl tak lehký letní TeatrALE pod názvem Manon 10. Je za studena chmelený aromatickými odrůdami Mosaic a Kazbek, což mu dodává bohaté květinové ovocné aroma, a díky nízkému obsahu alkoholu nabízí ideální pitelnost pro horké letní dny. Pivo bude slavnostně naraženo během oslav 80. výročí MdB na Dvoraně divadla 20. 6. a do prodeje půjde v týdně od 23. 6.

Herci si tak vyzkoušeli dnes již klasický program, kdy si účastník spolu se školeným vaříčem uvaří vlastní várku piva.

Více na www.hauskrecht.cz/den-sladkem

Všichni zúčastnění věří, že vás společná várka okouzlí stejně jako sličná Manon z nejnovější inscenace!

Manon Lescaut v dějinách Městského divadla Brno

1959 Dagmar Pistorová

1959 Eva Vosáhllová

1945
Jitka Rákosníková-
Drtilová

1970 Jana Gazdíklová

1970 Marcela Dürrová

1985 Dana Baslerová

1995 Petra Jungmanová

1995 Markéta Sedláčková

2025 Barbora Slaninová

Setkání generací

Alžběta Janíčková a Zdena Herfortová

Setkání generací

Na generální zkoušce nové inscenace *Manon Lescaut* se setkaly tři představitelky titulní role z let 1970, 2025 a 1995 Marcela Dürrová, Barbora Slaninová a Markéta Sedláčková.

80 let

Mediální partneři

RENGL

DOKOŘÁN speciál
2025

Městské divadlo Brno

Ředitel:

Stanislav Moša

Lidická 1863/16, 602 00 Brno

Tel.: +420 533 316 320

+420 533 316 360

www.mdb.cz

Šéfredaktorka:

Klára Latzková

Výkonná redaktorka:

Lenka Kovářiková

Tisková mluvčí:

Kateřina Vižďová

Grafická úprava:

Jitka Hloušková

Periodikum registrováno

pod číslem MK ČR E 12150

306. číslo

Vydalo MdB

za finanční podpory

Ministerstva kultury ČR

Uzávěrka: 13. 6. 2025

Náklad: 5 200 ks

Foto: Nikol Wetterová,

Tino Kratochvíl, Jef Kratochvíl

Titulní strana:

3D vizualizace, grafika

Petr Hloušek, Jitka Hloušková

Vítězslav Nezval

MANON LESCAUT lyrické drama v hudebním hávu

režie Stanislav Moša

Slavnostní premiéra

7. června

na Biskupském dvoře

Martin Mihál, Barbora Slaninová

Od Svobodného divadla k Městskému: proměny názvů a působišť

29. 5. 1945 Svobodné divadlo

O povolení činnosti divadla, které působí v sále Nového domova na Falkensteinerově (později Titově, dnes Gorkého) ulici č. 43–47, rozhoduje Národní výbor v Brně dne 29. května 1945. Výtvarník Milan Zeluzula se při tvorbě scény k první inscenaci *Manon Lescaut* musí vyrovnat s velmi omezeným jevištním prostorem o rozměrech 3,5 × 7 metrů.

1. 8. 1947
Svobodné divadlo (stěhování z Nového domova do paláce DOPZ)
Divadlo k 30. červnu 1946 přechází pod správu Městského národního výboru v Brně. Od 1. srpna 1947 sídlí v adaptovaném společenském sále Družstva obchod-

ních a průmyslových zaměstnanců (DOPZ) na náměstí Rudé armády č. 3 (dnešním Moravským náměstí). Jeviště v tomto sále, které se na krátkou dobu stává scénou Městského divadla mladých (později Divadla Julia Fučíka), má rozměry 10 × 7,1 metru a postrádá tahové zařízení i orchestřiště. Hlediště pojme 360 diváků v přízemí a dalších 157 na balkóně. Zatímco soubor Fučíkovců sídlí v prostorách paláce DOPZ, Svobodné divadlo na přechodnou dobu několika měsíců působí v Divadle na výstavišti.

1. 8. 1949 Městské a oblastní divadlo v Brně

Svobodné divadlo je sloučeno se Středomoravským divadlem se sídlem v Moravské Třebové. Nově vzniklá instituce nese název Městské a oblastní divadlo v Brně, stále působí v paláci DOPZ. V souladu se socialistickou státní kulturní politikou se divadlo zaměřuje především na zájezdovou činnost.

1. 8. 1950 Krajské oblastní divadlo v Brně

Divadlo znovu mění název a jeho výhradním zřizovatelem se stává Ústřední národní výbor v Brně. Mezi lety 1952 až 1955 vyrostla na místě paláce DOPZ budova Hutního projektu s prvky socialistického realismu od brněnského architekta Lubora Laciny. Jako jediný relikv původního posláním se do současnosti dochovalo pouze kino Scala a částečně také prostory Divadla Bolka Polívky (Divadla U Jakuba), jehož vstup je však obrácen do Jakubského náměstí. Divadlo tak mění svůj vchod a svou adresu na Jakubské náměstí č. 5.

1. 9. 1954 Divadlo bratří Mrštíků

S novým názvem dochází také k rekonstrukci celé budovy pod vedením archi-

tekta Laciny. Původní společenský sál je upraven tak, aby lépe vyhovoval potřebám divadelního provozu.

1964 Spojení DbM s Divadlem Julia Fučíka

Městské divadlo mladých, později nazvané Divadlo Julia Fučíka, od roku 1948 se sídlem v Divadle na výstavišti, padlo za obětí stranické směrnic, jež usiluje o snížení počtu divadel. Ačkoli se spojení s Divadlem bratří Mrštíků označuje jako fúze či sloučení, ve skutečnosti znamená zánik tohoto divadla.

1. 8. 1965 Stěhování na Lidickou ulici

V rámci reorganizace brněnského divadelnictví se Divadlo bratří Mrštíků přesouvá do budovy na Lidické ulici č. p. 16. Tato budova je uvolněná činohrou Státního divadla v Brně, pro jejíž potřeby byl sál bývalého kina Morava, které na Lidické fungovalo až do roku 1953, upraven pro divadelní provoz.

1. 5. 1988 Brněnská divadla

Divadlo bratří Mrštíků, Divadlo Radost a Satirické divadlo Večerní Brno jsou správně sjednoceny pod organizaci Brněnská divadla, kterou zřizuje Krajský národní výbor Jihomoravského kraje. Divadla nadále působí ve svých původních pro-

storách, mají vlastní umělecké vedení, ale sdílejí společného ředitele, dílny i účetnictví.

1. 4. 1990 Divadlo bratří Mrštíků

Po zrušení organizace Brněnská divadla přechází Divadlo bratří Mrštíků pod správu města Brna, které se stává jeho novým zřizovatelem. I po této organizační změně zůstává sídlo divadla nezměněné – nadále působí v budově na Lidické ulici, která se mezitím stává jeho stabilní a rozpoznatelnou scénou.

1. 6. 1993 Městské divadlo Brno

Divadlo bratří Mrštíků mění svůj název na Městské divadlo Brno. V roce 1995 probíhá na přání Stanislava Moši rozsáhlá rekonstrukce podle návrhu architekta Miroslava Meleny. Díky této přestavbě divadlo nově soustřeďuje pod jednu střechu všechny klíčové provozní – dílny, sklady i zkušebny.

2. 10. 2004 Otevření Hudební scény

Podle plánu brněnských architektů Romana Macha a Jozefa Kubína je mezi lety 2001 až 2004 postavena druhá scéna Městského divadla Brno. Hudební scéna je slavnostně otevřena 2. října muzikálem *Hair* (Vlasy).

Text: Eliška Halodová